

Memorandum over de noodzaak van volledige traceerbaarheid van voertuigen in België

Kruispuntbank Voertuigen: van idee tot efficiënte bescherming van de consument en het milieu

6 nov 2018

1 - Context

Al bijna 15 jaar lang is België een van de onbetwiste leiders in Europa op gebied van beheer en recyclage van afgedankte voertuigen. Die sector wordt ondersteund door een organisme dat een nauwe samenwerking mogelijk maakt tussen de spelers in de waardeketen, van de invoerder tot de recycleerder. Door heel wat wettelijke ontwikkelingen is de sector van beheer en recyclage van afgedankte voertuigen duidelijk geprofessionaliseerd, is de relatie met de globale sector van reparatie van voertuigen versterkt, werd er heel wat technologische vooruitgang geboekt in de groeiende sector van het beheer van materialen aan het einde van hun levenscyclus – tegenwoordig niet weg te denken uit de modellen van circulaire economie – en is er een ontegensprekelijk positief effect op het milieu en de gezondheid van de burger.

Om de ontwikkelingen in de sector definitief vast te leggen en om een duurzame en doeltreffende aanpak uit te werken, zowel voor de burger als voor het milieu, is één onderdeel essentieel: een platform dat de traceerbaarheid van voertuigen in België garandeert, vanaf het moment dat ze op de markt komen tot ze worden afgedankt.

2 - Er worden stappen ondernomen... maar niet voldoende

Binnen het Europese wettelijke kader is een systeem vereist voor de opvolging van uitschrijvingen van voertuigen en voor een overzicht van alle stappen die worden ondernomen in de privésector (de waardeketen voor voertuigen) en de publieke sector (voornamelijk via milieuoverdragen over het beheer van afgedankte voertuigen). Daardoor is het bestaan van FEBELAUTO, het beheersorgaan van de sector, geheel gerechtvaardigd. Al sinds begin jaren 2000 vraagt FEBELAUTO om een dergelijke traceerbaarheid, via verschillende projecten en werkzaamheden in samenwerking met de overheid. De goedkeuring van de wet over de Kruispuntbank van de voertuigen van mei 2010 vormt dan ook een belangrijk, positief keerpunt. Enerzijds bevestigt de wet immers de invoering van een toezichtinstrument, anderzijds bekrachtigt ze het maatschappelijk belang van de traceerbaarheid van voertuigen en worden FEBIAC en FEBELAUTO gesterkt in hun betrachting om hun doelstellingen te bereiken via hun eigen acties voor de betrokken sectoren (*).

FEBELAUTO heeft vorig jaar zelf op basis van een eerste vergelijking van verschillende data-bestanden een inschatting gemaakt van het aantal voertuigen. We kwamen uit op 35.000 à 65.000 wagens per jaar voor de jaren 2013 tot 2015 waar we nergens sporen van terugvinden (met het nodige voorbehoud). Dit aanzienlijke cijfer van wagens met unknown whereabouts betekent niet alleen een verlies van grondstoffen (materialen – circulaire economie) maar ook een gebrek aan inkomsten (fiscale en economische) dat we dan weer met het nodige voorbehoud over 6 jaar tijd inschatten ergens tussen 275 & 525 mio euro verlies van inkomsten als er geen actie wordt ondernomen, reden te meer om hieraan iets te doen.

De inwerkingtreding van de wet rond de oprichting van een Kruispuntbank is tot hertoe echter slechts zeer gedeeltelijk: enkel de bepalingen over het 'fysieke bestaan' van de Kruispuntbank werden in 2013 in een Koninklijk Besluit omgezet. De bepalingen over de registratie van eigendomsoverdracht zijn in 2018 nog steeds niet omgezet, hoewel die wel de basis vormen van het traceerbaarheidsmechanisme van voertuigen. Bovendien heeft de eigendomsoverdracht van een voertuig betrekking op de houder van het voertuig en is het in die zin het aanleidinggevend element dat het statuut van het voertuig wijzigt, in dit geval, in 'afval' (**).

3 – Waarom is traceerbaarheid zo belangrijk?

Die vraag behoeft een tweeledig antwoord:

- ❖ vanuit het perspectief van de privésector

- ❖ vanuit het perspectief van de publieke sector

3.1: De privésector is vragende partij voor de traceerbaarheid, om zo beter aan bepaalde doelstellingen te voldoen. De goede werking van het systeem berust op drie principes:

- ❖ Samenwerking binnen de waardeketen en gedeelde verantwoordelijkheden voor het beheer van afgedankte voertuigen
- ❖ Netwerk van erkende ondernemingen – een kwalitatief systeem met milieuvriendelijke procedures
- ❖ Geen financiële tussenkomst van de consument

De sectoren die deel uitmaken van de waardeketen worden in hun activiteiten ondersteund door de werking van de markt (de waarde van onderdelen en materialen) en hanteren een tweeledige benadering - kwaliteit en volume. Zo kunnen verwerkingsinfrastructuren opgezet en voortdurend verbeterd worden om te voldoen aan de wettelijke milieudoelstellingen en om de tewerkstelling van mogelijk minder geschoolde profielen te ondersteunen.

Die benadering, verdeeld over kwaliteit en volume, kent echter twee problemen die het businessmodel sterk beïnvloeden.

- ❖ De trage toename van afgedankte voertuigen als gevolg van illegale praktijken (export van afvalstoffen, bezit van afgedankte voertuigen zonder vergunning,...);
- ❖ De onmogelijkheid om op ieder moment de laatste eigenaar van een voertuig – en dus ook van een afgedankt voertuig – te kennen.

Bovendien stelt traceerbaarheid de sector in staat om een nauwkeuriger beeld te krijgen van het wagenpark in 'real time', wat erg belangrijk is bij terugroepacties, tellingen van het wagengebruik, de impact van import- en exportmarkten, ondersteuning voor de ontwikkeling van het mobiliteitsbeleid, en, algemener, om ook een uitgebreid verantwoordelijkheidsbeleid in te voeren voor producenten betrokken bij het beheer van materialen aan het einde van hun levenscyclus. Voor een aantal betrokkenen zou de Kruispuntbank ook hulp kunnen bieden bij de bestrijding van verzekeringsfraude, kilometertellerfraude, verkeerspreventie,...

3.2: Ook de publieke sector zal baat hebben bij de traceerbaarheid, gezien de grote invloed die een dergelijk instrument zal hebben op

- ✓ controle op btw-fraude en belastingheffing
- ✓ douanecontroles en politieonderzoeken – Ook niet te overzien is dat het gebrek aan traceerbaarheid in de kaart speelt van mogelijke daders van criminele feiten, vooral in de huidige context van terroristische dreiging.
- ✓ controle van verwerkers van gevaarlijk afval en, algemener, controle op de naleving van de wetgeving inzake afgedankte voertuigen en milieubescherming

3.3: Ook de economische sectoren en de gewestelijke overheden hebben een duidelijke visie over de noodzaak van deze traceerbaarheid:

- ✓ correcte behandeling van complex afval van afgedankte voertuigen
- ✓ strijd tegen de illegale export van afval
- ✓ bewustmaking van de consument voor de socio-economische en milieugerelateerde risico's
- ✓ beleid waarin eerlijke concurrentie mogelijk is tussen exploitanten, waarbij een financiële tussenkomst van consumenten in het recyclageproces van auto's vermeden wordt

3.4: Conclusie

De wettelijke verplichtingen of verplichtingen inzake milieu of veiligheid maken de traceerbaarheid van voertuigen uiterst belangrijk voor

- **de bescherming van de consument en diens omgeving; een belangrijke maatschappelijke uitdaging en tevens een aanzienlijke ontwikkelingsas voor Belgische ondernemingen**
- **het behoud van de toonaangevende positie van België wat betreft de behandeling van complexe afvalstoffen**
- **een effectief en efficiënt gebruik van de schat aan beschikbare materialen, waarbij modellen van circulaire economie concreet gebruikt kunnen worden en waardoor de productie van**

grondstoffen voor andere industrieën mogelijk wordt, zodat die minder afhankelijk worden van internationale leveranciers

- de verbetering van het mobiliteitsbeleid, een stevige uitdaging wat betreft publieke en private kosten
- de uitvoering van en controle op federale en gewestelijke politieke maatregelen die een onmiddellijke neerslag hebben op de begrotingsmiddelen

4 – Begeleidende maatregelen om de verplichting van eigendomsoverdracht te versterken

De sector heeft een lijst met actiepunten opgesteld die de eigendomsoverdracht en de opname in de Kruispuntbank effectief en efficiënt kunnen maken. Die maatregelen werden in 2017 voorgelegd aan het Ministerie van Vervoer en Mobiliteit en moeten zowel op gewestelijk als op federaal niveau uitgevoerd worden, gezien de verwachte effecten en het bevoegdheidsniveau waarbinnen de maatregelen passen.

De basismaatregelen, die nog vastgelegd moeten worden, omvatten volgende punten: de verplichting van een technische controle vóór de uitvoer en de heffing van jaarlijkse belastingen (of het opleggen van een dwangsom) voor elke houder van een voertuig die de eigendomsoverdracht niet duidelijk heeft aangetoond door middel van officiële documenten zoals, bijvoorbeeld, certificaten van vernietiging die alleen door erkende centra voor depollutie van voertuigen kunnen worden afgegeven.

5 – Voorstel tot verwerking in het Regeerakkoord

De federale overheid zou moeten zorgen voor een volledige traceerbaarheid van voertuigen. De uitvoering daarvan zou moeten verzorgd worden door de bevoegde administratieve diensten voor het wagenpark en de mobiliteit. Indien de federale overheid dit niet zelf wenst uit te voeren, vragen we als sector om de bevoegdheid te geven aan privé-initiatief van de sector om de volledige traceerbaarheid van voertuigen te realiseren.

Voor FEBELAUTO


Catherine Lenaerts
Directeur


Paul de Rooij
Voorzitter

(*) FEBELAUTO, beheersorgaan voor afgedankte voertuigen zorgt, in overeenstemming met Europese richtlijn 2000/53/EU voor het toezicht op de markt van afgedankte voertuigen in België en het Groothertogdom Luxemburg, in overeenstemming met de milieuverdragen die werden gesloten met de drie gewesten, over 130 ondernemingen heen, verdeeld over heel België en heeft 4 medewerkers en een omzet van 1,080 mio €

Vertegenwoordigd binnen FEBELAUTO:

FEBIAC: Fédération Belge de l'Automobile et du Cycle [Belgische en Luxemburgse automobiel- en tweewielerfederatie]: vertegenwoordigt 159 ondernemingen met name alle invoerders evenals voor 2017 546.558 ingeschreven nieuwe wagens.

TRAXIO: Belgische confederatie van ondernemingen in de mobiliteitssector : 9.724 werkgevers / 95.809 arbeidsplaatsen en 137.8 mia € omzet.

COBEREC: Confederatie van de Belgische Recuperatie: 150 privaatrechtelijke bedrijven die actief zijn in de recuperatie van oude metalen, papier en karton, textiel en kunststoffen. Samen produceren deze bedrijven jaarlijks 4 miljoen ton nieuwe materialen en stellen ze meer dan 4000 mensen tewerk.

FEVAR: Federatie Van Auto-onderdelen Recyclagebedrijven vertegenwoordigt 17 ondernemingen.

AGORIA: Belgische technologiefederatie : Ondernemingen 1867, / 300000 arbeidplaatsen en 124,30 mia € omzet

FEDUSTRIA: Belgische federatie van de textiel-, hout en meubelindustrie ondernemingen: 1854 – jobs: 38242 – omzet: 10,6 miljard euro

ESSENCIA Polymatters: divisie van essencia (Belgische federatie van de chemische industrie en life sciences) voor kunststofproducenten en kunststofverwerkers : Ondernemingen 24 % nijverheid productie– jobs 90000 waarvan 30 000 in de kunststof en rubber verwerking industrie – Totaal omzet 65 mia €

(***) Volgens de wetgeving is een afgedankt voertuig gevaarlijk afval, zolang het niet naar behoren werd gezuiverd zoals aangegeven in de wetgeving.

